

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії
Житомирського державного
університету імені Івана Франка
проф. Галина КИРИЧУК

«22» березня 2022 р.

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ТЕОРІЇ ЛІТЕРАТУРИ
ДЛЯ ВСТУПУ НА ТРЕТІЙ
(ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 035 ФІЛОЛОГІЯ
ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА «ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ»**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного фахового іспиту до аспірантури зі спеціальності 035 Філологія за освітньо-науковою програмою «Теорія літератури» є перевірка рівня теоретичних знань здобувачів з основних проблем сучасної теорії літератури, сформованості дослідницьких компетентностей.

Фахове випробування включає:

1. Написання реферату з проблеми дисертаційного дослідження (обсяг – 20 машинописних сторінок).
2. Індивідуальна бесіда-опитування за матеріалами реферату.
3. Складання усного іспиту з теорії літератури за питаннями програми, наведеної нижче.

ПРОГРАМА УСНОГО ІСПИТУ З ТЕОРІЇ ЛІТЕРАТУРИ

I. Теорія літератури у складі літературознавчих дисциплін

Літературознавство та філологія. Наука про літературу серед інших наукових дисциплін. Література як предмет літературознавства. Основні предметно-об'єктні блоки теорії літератури. Базові та допоміжні літературознавчі дисципліни. Проблема літературознавчої термінології та методології. Основні методи літературознавства.

Літературознавча історіографія. Становлення літературознавства як наукової дисципліни. Еволюція літературознавчої думки від давнини до XIX ст. Літературознавчі школи XIX – початку XX ст. Основні напрями розвитку літературознавчої думки у XX – на початку XXI ст.

II. Специфіка літератури як мистецтва слова

Мистецтво серед інших видів людської діяльності. Образ у науці та мистецтві. Особливості художнього образу. Основні закони художності. Естетичне як філософська категорія. Література у системі мистецтв. Основні теорії походження мистецтва й літератури (міфологічна, ігрова, трудова, психоаналітична та ін.). О. Веселовський про первісний синкретизм, зародження словесного мистецтва і його поділ на види та роди. Література як мистецтво слова. Предмет та функції літератури. Походження художнього мислення.

Мімесис. Платон і Аристотель про мімесис. Катарсис. Аристотель і Б. Брехт про катарсис. Умовність. Перетворення. Очуження.

III. Словесно-художній образ

Художній образ як універсальна категорія мистецтва. Образ і знак. Специфіка словесного образу. О. О. Потебня про структуру слова й образу. Роль творчої фантазії у процесі створення й розуміння художнього образу. Словесно-художній образ як синтез протилежних начал (матеріального й

ідеального, конкретного й абстрактного, об'єктивного й суб'єктивного, раціонального й емоційного. Типи образів (за предметністю: образ-деталь, образ-характер, образ-тип, образ картина світу, за умовністю: знак, алегорія, символ, за ступенем смислового узагальнення: індивідуальні, характерні, типічні, образи-мотиви, топосы, архетипи).

IV. Теорія літературного твору

Літературний твір як літературознавча проблема. Основні теорії літературного твору. Теорія художньої цілісності. Літературний твір як діалог автора та читача. Змістовна сторона літературного твору: тематика, проблематика, ідейно-емоційна оцінка, пафос, ідея. Проблема єдності змісту та форми в літературному творі. Художня форма та її функції. Можливості наукового осягнення літературного твору як художнього цілого.

Автор і його присутність у творі. Концепція «смерті автора» (Р. Барт) і її критика. Автор, оповідач, розповідач, наратор. Авторська позиція й «точка зору». Основні концепції психоаналітичного літературознавства.

Автор і читач. Основні концепції іманентної присутності читача в літературному творі. Проблема розуміння та герменевтика. Герменевтичне коло. Характерні риси теорії рецептивної естетики (Р. Інгарден, Р. Яус, В. Ізер) та літературної соціології (П. Бурдьє).

Літературний твір та історико-культурний контекст. Поняття діалогічності (М. Бахтін) та інтертекстуальності (Ю. Крістева) літературного твору. Література та суспільство: марксистська літературна критика (В. Бен'ямін, Т. Адорно, Т. Іглтон).

Постмодерний підхід до інтерпретації літературного твору (Ф. Джеймсон) та деконструкція (М. Фуко, Ж. Дерріда). Феміністична критика (С. де Бовуар) і постколоніальні студії (Е. Саїд).

V. Сюжет та композиція літературного твору

Сюжет як основа предметного світу твору. Сюжет і фабула. Способи побудови сюжету. Своєрідність побудови сюжету залежно від жанрової та родової приналежності твору. Роль конфлікту в побудові сюжету. Художні простір і час. Поняття «хронотоп» та його розробка у теоретичній спадщині М. М. Бахтіна. Сюжет в аспекті медіації людини і світу, художнього осмислення буття людини у світі. Персонажі та їх ціннісні орієнтації. Концентричний та хронікальний типи сюжетів. Елементи сюжету. Мотив у літературному творі. Мотив і лейтмотив. Поняття про композицію літературного твору. Предметна та текстуальна композиція. Основні елементи предметної та текстуальної композиції. Типи композиційних зв'язків: контраст, паралелізм, обрамлення, упередження, замовчування. Б. О. Успенський про значення «точки зору» в поезії композиції. Композиція й архітектоніка. Обумовленість композиції змістом і жанром твору.

VI. Художня мова

Мова художньої літератури як одна з мов духовної культури. Художні тропи: метафора, метонімія, синекдоха, епітет, порівняння. Види словесно-предметного інакомовлення: уособлення, образний паралелізм, розгорнуте порівняння, образи-символи, образи-алегорії, образи-емблеми, гіперболи/літоти, оксюморон. Інтонаційно-синтаксична виразність художньої мови. Поетична фонетика.

Прозове та віршоване художнє мовлення. Ритм і походження поезії. Ритм і метр (як міра ритму). Антична система віршування. Поняття про стопу, мору й цезуру. Гекзаметр і пентаметр. Тонічна система віршування й усний народний вірш. Структурні особливості силабічного вірша. Силаботонічна система віршування. Основні віршовані розміри. Верлібр і дольник. Рима та її види. Типи клаузул. Поняття про білий вірш. Поняття про строфу. Види строф.

VII. Родовий та жанровий розподіл літератури

Поняття про літературний рід. Розподіл літератури на роди. Рід, вид, жанр як літературознавчі категорії. Основні теорії поділу літератури на роди (античність – Аристотель, класицизм – Н. Буало, Й. В. Гете, романтизм – Ф. В. Й. Шеллінг, Г. В. Ф. Гегель, реалізм – В. Белінський, ХХ ст. – Б. Кроче, Б. В. Томашевський, Е. Штайгер та ін.). О. М. Веселовський про походження епосу, лірики та драми. Поняття про літературний жанр. Структура жанру. Поняття про жанрову еволюцію. Основні теорії жанру. Жанрова домінанта. Жанр як загальнотеоретичне поняття. Жанр як історичне поняття, обмежене в часі й літературному просторі. Жанр як поняття, що враховує специфіку конкретної національної літератури. Жанр як прояв індивідуальної творчості (О. С. Чирков).

Епос, лірика й драма, їх основні властивості. Епос і його специфіка. Особливості композиції епічних творів. Композиційне значення авторських відступів, описів, вставних епізодів. Система епічних жанрів. Лірика як рід літератури. Своєрідність сюжету в ліричному творі. Образ у ліриці. Поняття ліричного героя. Тематична та жанрова типологія лірики. Драма та її специфіка. Особливості розвитку дії в драматичному творі. Своєрідність конфлікту. Місце автора в драматичному творі. Система драматичних жанрів.

Міжродові (синтетичні) форми. Їх значення. Особливості дифузних родо-жанрових утворень: ліро-епос, ліро-драма, епічна драма. Поняття про аристотелівську й неаристотелівську драму.

VIII. Літературний процес у теоретико-літературному вимірі

Поняття про літературний процес. Літературний процес та історія літератури. Історико-літературна епоха. Поняття про літературний канон (Г. Блум). Новий історизм (С. Грінблатт). Світова література й національні літератури. Традиції та новаторство в процесі літературного розвитку. Проблема періодизації в історії літератури. Основні літературні епохи (періоди). Характерні риси літератури античності, середньовіччя та Відродження. Література Просвітництва. Поняття про літературно-художній

напрям. Літературні течії та школи. Класицизм і бароко. Романтизм і реалізм. Модернізм і постмодернізм. Постпостмодернізм.

Перелік літературознавчих праць для опрацювання

1. Аристотель. «Поетика»
2. Г. Е. Лессінг. «Лаокоон»
3. В. Г. Белинский. «Разделение поэзии на роды и виды»
4. Г. Фрейтаг. «Техніка драми»
5. Ф. Ницше. «Народження трагедії з духу музики»
6. В. Шкловский. «Искусство как прием»
7. Б. Томашевский. «Поэтика»
8. Б. Брехт. «Малый органон для театру»
9. Э. Бентли. «Життя драми»
10. Г. Гачев. «Содержательность художественных форм. Эпос. Лирика. Театр»
11. Ю. Лотман / Б. Успенский «Условность в искусстве»
12. В. Хализев. «Драма как род литературы»
13. А. Чирков. «Пигмалион, или О всевластии Творящей личности»
14. М. Бахтин. «Автор и герой в эстетической деятельности». «К методологии гуманитарных наук»
15. Ю. Лотман. «Структура художественного текста»
16. Р. Барт. «Основи семіології»
17. Ж. Дерріда. «Структура, знак та гра в дискурсі гуманітарних наук»

ОЦІНЮВАННЯ

Шкала оцінювання знань абітурієнта

Оцінка за національною шкалою		Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Екзамен	Залік		Оцінка	Пояснення
<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>	90-100	A	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
<i>Добре</i>		82-89	B	вище середнього рівня з кількома помилками
		74-81	C	в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок
		64-73	D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
<i>Задовільно</i>		60-63	E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
<i>Незадовільно</i>	<i>Незараховано</i>	35-59	FX	виконання не задовольняє мінімальним критеріям
		1-34	F	виконання відсутнє

Підсумкова оцінка за вступне фахове випробування (ПО) розраховується:

Вид роботи	(відсоткове значення складника вступного випробування)
Реферат	25
Співбесіда	25
Усний іспит	50
Сума	100

Рекомендована література

Основна:

1. «Автор – твір – читач»: збірник наукових праць / ред. кол.: Є. М. Черноіваненко, Н. М. Шляхова, М. В. Пащенко. Одеса: Астропринт, 2012. 240 с.
2. Астрахан Н. І. Теорія літератури: основи, традиції, актуальні проблеми : навчальний посібник. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 296 с.
3. Білоус П. В. Теорія літератури. Київ : Академвидав, 2013. 328 с.
4. Галич О. А. Історія літературознавства : підручник для студ. вищ. навч. закл.; голов. ред. А. С. Мнищенко. Київ : Либідь, 2013. 392 с.
5. Ференц Н. С. Теорія літератури і основи естетики : навчальний посібник. Київ : Знання, 2014. 511 с. (Вища освіта ХХІ століття).

Додаткова:

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / [за ред. Марії Зубрицької]. [2-е вид., доп.]. Львів : Літопис, 2001. 832 с.
2. Білоус П. В. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості : Лекції. Житомир : Рута, 2009. 336 с.
3. Іванишин В. П. Нариси з теорії літератури : навч. посіб. Київ : Академія, 2010. 253 с. (Альма-матер).
5. Галич О. А. Теорія літератури : підручник для студ. філол. спец. вузів / О. А. Галич, В. М. Назарець, Є. М. Васильєв ; за наук. ред. О. Галича. 4-те вид., стер. Київ : Либідь, 2008. 488 с.
6. Історія української літературної критики та літературознавства. Хрестоматія. У трьох книгах : Навч. посібник / Упоряд. П. Федченко. Київ : Либідь, 1996. 415 с.
7. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / [за ред. А. Волкова] / В.о. Буковинського центру гуманітарних досліджень. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.
8. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 1 / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. К: ВЦ «Академія», 2007. 608 с. (Енциклопедія ерудита).
9. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 2 / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. К: ВЦ «Академія», 2007. 624 с. (Енциклопедія ерудита).
10. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. К. : ВЦ «Академія», 2007. 752 с. (Nota bene).
11. Мітосек З. Теорії літературних досліджень [пер. з польськ. В. Гуменюк ; наук. ред. В. І. Іванюк]. Сімферополь : Таврія, 2005. 408 с.

Інтернет-джерела:

1. Безпечний І. Теорія літератури. URL : <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/7756/file.pdf>
2. 1576. Бібліотека українського світу. URL : <http://1576.ua/books>
3. Качуровський І. Метрика. К. : Либідь, 1994. 120 с. URL : <http://194.44.152.155/elib/local/sk591846.pdf>

3. Качуровський І. Строфіка. Мюнхен : Інститут літератури імені М. Ореста, 1967. 350 с. URL : <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/1055/file.pdf>
4. 82.0 (075.8) Теорія літератури. Підручники і посібники для вищих навчальних закладів. URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/library/TopicDescription?topic_id=113296

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

Підручники та посібники

1. Абрамович Г. Л. Введение в литературоведение: Учеб. для студ. филол. спец. пед. ин-тов. М.: Просвещение, 1975. 352 с.
2. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство і культурологія / Пер. з англ. О. Погинайко. К.: Смолоскип, 2008. 360 с.
3. Білоус П.В. Основи літературознавства: Курс лекцій. Житомир, 1998. 84 с.
4. Білоус П. В. Вступ до літературознавства: Навчальний посібник. К.: Видавничий центр «Академія», 2012. 336 с.
5. Близнюк А.С. Системи віршування. Житомир, 1999. 44 с.
6. Введение в литературоведение: Учеб. для филол. спец. ун-тов / Под. ред. Г. Н. Поспелова. М.: Высшая школа, 1988. 528 с.
7. Введение в литературоведение: Учеб. пособие / Под ред. Л. В. Чернец. М.: Высшая школа, 2004. 680 с.
8. Волков И. Ф. Литература как вид художественного творчества: Кн. для учителя. М.: Просвещение, 1985. 192 с.
9. Галич О. А. Вступ до літературознавства: підручник для студ. вищ. навч. закл. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. 288 с.
10. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: Підручник. К.: Либідь, 2001. 488 с.
11. Давыдова Т. Т., Пронин В. А. Теория литературы: Учеб. пособие. М.: Логос, 2003. 232 с.
12. Зенкин С. Н. Введение в литературоведение. Теория литературы: Учеб. пособие. М.: Российский государственный гуманитарный университет, 2000. 81 с.
13. Качуровський І. Метрика: Підручник. К.: Либідь, 1994. 120 с.
14. Моклиця М. Основи літературознавства: Посібник для студентів. Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. 192 с.
15. Поспелов. Г Н. Теория литературы. – М.: Издательство «Высшая школа», 1978. 351 с.
16. Тимофеев Л. И. Основы теории литературы. Издание 2-е, исправленное и дополненное. М.: Государственное учебно-педагогическое издательство Министерства просвещения РСФСР, 1963. – 455 с.
17. Теория литературы: Учеб. пособие для студ. филол. фак. высш. учеб. заведений: В 2 т. / Под ред. Н. Д. Тamarченко. М.: Издательский центр «Академия», 2004. Т. 1. 512 с.

18. Теория литературы: Учеб. пособие для студ. филол. фак. высш. учеб. заведений: В 2 т. / Под ред. Н. Д. Тмарченко. М.: Издательский центр «Академия», 2004. Т. 2. 368 с.
19. Ткаченко А. О. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства). К.: Правда Ярославичів, 1997. 448 с.
20. Уэллек Р., Уоррен О. Теория литературы / Пер. с англ. А. Зверева, В. Харитоновна, И. Ильина. М.: Прогресс, 1978. 326 с.
21. Фарино Е. Введение в литературоведение: Учеб. пособие. СПб.: Издательство РГПУ им. А. И. Герцена, 2004. 639 с.
22. Федотов О. И. Основы теории литературы: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений: В 2 ч. М.: Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС, 2003. Ч. 1: Литературное творчество и литературное произведение. 272 с.
23. Федотов О. И. Основы теории литературы: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений: В 2 ч. М.: Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС, 2003. Ч. 2: Стихосложение и литературный процесс. 240 с.
24. Фесенко Э. Я. Теория литературы: Учеб. пособие для вузов. М.: Академический Проект; Фонд «Мир», 2008. 780 с.
25. Хализев В. Е. Теория литературы: Учебник. М.: Высшая школа, 2002. 437 с.
26. Эсалнек А. Я. Основы литературоведения. Анализ художественного текста: Учеб. пособие. М.: Флинта; Наука, 2004.

Монографії

1. Адорно В. Теодор. Эстетическая теория / Пер. с нем. А. В. Дранова. М.: Республика, 2001. (Философия искусства). 527 с.
2. Аристотель. Об искусстве поэзии / Пер. с древнегр. В. Г. Аппельрота. М.: Государственное издательство художественной литературы, 1957. 183 с.
3. Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики. Исследования разных лет. М.: Наука, 1975. 460 с.
4. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. М.: Искусство, 1986. 445 с.
5. Бахтин М. М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса. М.: Художественная литература, 1990. 543 с.
6. Бентли Э. Жизнь драмы / Пер. с англ. В. Воронин; авт. предисл. И. Минаков. М.: Айрис-пресс, 2004. 416 с.
7. Беньямин В. Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости // Вальтер Беньямин. Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости. Избранные эссе. Москва: Медиум, 1996. С. 15–66.
8. Блум Г. Західний канон: книги на тлі епох / Пер. з англ. під заг. ред. Р. Семківа. К.: Факт, 2007. 720 с.
9. Брехт Б. Про мистецтво театру: збірник / Упоряд., вступ. ст., прим. і перекл. з нім. О. С. Чирков. К.: Мистецтво, 1977. 365 с.
10. Буало Н. Мистецтво поетичне / Пер. з фр. М. Т. Рильський; Передм. В. Іванисенко. К.: Мистецтво, 1967. 137 с.
11. Волькенштейн В. Драматургия. М.: Советский писатель, 1960. 339 с.

12. Выготский Л.С. Психология искусства. Ростов н/Д: Феникс, 1998. 480 с.
13. Гачев Г. Д. Содержательность художественных форм (Эпос. Лирика. Театр). М.: Просвещение, 1968. 302 с.
14. Гинзбург Л. Я. О лирике. Л.: Советский писатель, 1974. 407 с.
15. Гиршман М. М. Литературное произведение. Теория и практика анализа: Учеб. пособие. М.: Высш. шк., 1991. 160 с.
16. Гиршман М. М. Ритм художественной прозы. М.: Советский писатель, 1982. 368 с.
17. Иглтон Т. Теория литературы; Введение / Пер. с англ. Е. Бучкиной под ред. М. Маяцкого и Д. Субботина. – М.: Издательский дом «Территория будущего», 2010. 296 с.
18. Есин А. Б. Принципы и приемы анализа литературного произведения. М.: Флинта, Наука, 2002. 248 с.
19. Копистянська Н. Х. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства. Львів: ПАІС, 2005. 368 с.
20. Лотман Ю. М. Условность в искусстве (совместно с Б. А. Успенским) // Лотман Ю. М. Об искусстве. СПб.: «Искусство-СПБ», 2005. С. 374–377.
21. Маймин Е. А. Опыты литературного анализа. М.: Просвещение, 1972. 207 с.
22. Пави П. Словарь театра / Пер. с фр. М.: Прогресс, 1991. 504 с.
23. Поспелов Г. Н. Лирика среди литературных родов. М.: Издательство Московского университета, 1976. 208 с.
24. Пьеге-Гро Н. Введение в теорию интертекстуальности / Пер. с фр., общ. ред. и вступ. ст. Г. К. Косикова. М.: Издательство ЛКИ, 2008. 240 с.
25. Томашевский Б. В. Теория литературы. Поэтика: Учеб. пособие / Вступ. стат. Н. Д. Тamarченко; комм. С. Н. Бройтман, при участии Н. Д. Тamarченко. М.: Аспект Пресс, 1996. 334 с.
26. Тынянов Ю. Н. О литературной эволюции // Тынянов Ю. Н. Поэтика. История литературы. Кино. М.: Наука, 1977. С. 270–281.
27. Хализев В. Драма как род литературы (поэтика, генезис, функционирование). М.: МГУ, 1986. 260 с.
28. Хализев В. Драма как явление искусства. М.: Искусство, 1978. 240 с.
29. Чернец Л. В. Литературные жанры (проблемы типологии и поэтики). М.: Издательство Московского университета, 1982. 192 с.
30. Чирков А. С. Творящая личность. Житомир: М.А.К., 2001. 144 с.
31. Чирков А. С. Эпическая драма (проблемы теории и поэтики). К.: Вища школа, 1988. 160 с.
32. Eagleton T. Literary Theory. An Introduction. – Oxford: Blackwell Publishers, 1983. 244 p.

Словники та хрестоматії

1. Античні поетики. Арістотель. Поетика Псевдо-Лонгін. Про високе. Гораций. Про поетичне мистецтво / Упоряд. М. Борецький, В. Зварич. К.: Грамота, 2007. 168 с.

2. Введение в литературоведение. Хрестоматия: Учеб. пособие / Под ред. П. А. Николаева, А. Я. Эсалнек. М.: Высшая школа, 2006. 463 с.
3. Власов В. Г., Лукина Н. Ю. Авангардизм. Модернизм. Постмодернизм: терминологический словарь. СПб.: Азбука-классика, 2005. 320 с.
4. Вступ до літературознавства: Хрестоматія / Упоряд. Н. І. Бернадська. К.: Либідь, 1995. 256 с.
5. Енциклопедія постмодернізму / За ред. Ч. Вінквіста, В. Тейлора; пер. з англ. В. Шовкун. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. 503 с.
6. Западное литературоведение XX века: Энциклопедия / Гл. науч. Ред. Е. А. Цурганова. М.: Intrada, 2004. 560 с.
7. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / Під ред. А. Волкова. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.
8. Литературная энциклопедия терминов и понятий / Под ред. А. Н. Николюкина. М.: НПК «Интелвак», 2001. 1600 с.
9. Литературный энциклопедический словарь / Общ. ред. В. М. Кожевников, П. А. Николаев. М.: Советская энциклопедия, 1987. 752 с.
10. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. К.: ВЦ «Академія», 2007.
11. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. Л. Ковалів та ін. К.: ВЦ «Академія», 1997. 752 с.
12. Современное зарубежное литературоведение (страны Западной Европы и США): концепции, школы, термины: Энциклопедический справочник / Науч. ред. и сост. И. П. Ильин, Е. А. Цурганова. М.: Интрада – ИНИОН, 1999. 321 с.
13. Теоретическая поэтика: понятия и определения: Хрестоматия для студ. филол. фак-в универ-в и пединст-в / Автор-составитель д-р. филол. наук, проф. Н. Д. Тamarченко. М.: Российский государственный гуманитарный университет, 1999. 286 с.
14. A Dictionary of Literary Terms and Literary Theory / Edited by J. A. Cuddon. Oxford: Blackwell Publishers Ltd, 1998. 1024 p.
15. Merriam-Webster's Encyclopedia of Literature. Springfield-Massachusetts: Merriam-Webster Incorporated Publishers, 1995. 1236 p.
16. Słownik Terminów Literackich / Pod redakcją Janusa Sławinskiego. Wrocław – Gdansk: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich Wydawnictwo, 1976. 577 s.
17. Pavis P. Dictionary of the Theatre : Terms, Concepts and Analysis / Translated by C. Shantz ; foreword by M. Carlson. – Toronto–Buffalo–London: University of Toronto Press, Inc., 1998. 672 p.
18. Taylor J. R. The Penguin Dictionary of Theatre. Harmondsworth: Penguin Books Ltd, 1978. 304 p.
19. The Concise Oxford Dictionary of Literary Terms / By Chris Baldick. Oxford: Oxford University Press, 2004. 280 p.
20. The Reader's Encyclopedia of World Drama / Edited by John Gassner and Edward Quinn. – New York: Dover Publications, Inc., 2002. 1040 p.